

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

ZPRÁVA Z PRŮZKUMU POTŘEB PEČUJÍCÍCH OSOB NA KLATOVSKU

Zpracovatel:

Centrum pro komunitní práci západní Čechy

Americká 29

301 38 Plzeň

Centrum
pro komunitní práci
západní Čechy

Plzeň 2022

Obsah

1. ÚVOD – KONTEXT A CÍLE REALIZOVANÉHO ŠETŘENÍ	3
2. POPIS REALIZOVANÉHO ŠETŘENÍ.....	4
3. VÝSTUPY Z ŠETŘENÍ	5
3.1. PŘÍSPĚVEK NA PÉČI, PEČUJÍCÍ OSOBY V ČR	5
3.2. PŘÍSPĚVEK NA PÉČI, PEČUJÍCÍ OSOBY, ODLEHČOVACÍ SLUŽBA NA KLATOVSKU	7
3.3. VÝSTUPY Z POLOSTUKTUROVANÝCH ROZHovorŮ.....	10
3.4. VÝSTUPY Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ	13
4. SHRnutÍ (ZÁVĚR).....	18
5. PŘÍLOHY	20

1. Úvod – kontext a cíle realizovaného šetření

Potřebnost realizování průzkumu vzešla z jednání pracovních skupin komunitního plánování rozvoje sociálních služeb na Klatovsku. Z jednání pracovních skupin vznikla potřeba blíže prozkoumat a zmapovat potřeby pečujících osob, zejména rodin, které pečují o dítě či dospělou osobu se zdravotním postižením a osob pečujících o seniora, se zaměřením na odlehčovací služby.

Odlehčovací služby¹ jsou, dle zákonné definice, služby terénní, ambulantní nebo pobytové poskytované osobám, které mají sníženou soběstačnost z důvodu věku, chronického onemocnění nebo zdravotního postižení a o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí. Cílem služby je umožnit pečující fyzické osobě nezbytný odpočinek, který je při péči také podstatný. Při poskytování této služby jsou tedy zohledněny nejen potřeby uživatele, ale zejména jeho domácího pečovatele, tj. pečující osoby či neformálního pečujícího. Terénní služby sociální péče soustředěné na uživatele jako je např. pečovatelská služba či osobní asistence poskytují pečujícímu pomoc s péčí, ale velmi pravděpodobně mu nezajistí nezbytný odpočinek. Odlehčovací služba může být využívána opakovaně, ale zároveň nepravidelně a měla být dostupná v takovém rozsahu, aby pečující osoba znovu nabyla své síly. Průzkum provedený na Klatovsku byl uskutečněn se zaměřením na pobytovou formu odlehčovací služby, tzn. formu služby spojenou s ubytováním v zařízeních sociálních služeb.

Neformální pečující hrají nezastupitelnou úlohu v systému sociální péče, která je v České republice poskytována seniorům a osobám závislým na pomoci druhé osoby.

I když neformální pečující zabezpečují převážnou část veškeré nutné péče v ČR, není tato cílová skupina blíže legislativně definována. Pečující osoby², můžeme definovat jako rodinné příslušníky, blízké příbuzné, přátelé nebo sousedy, kteří nejsou profesionály v daném oboru a péči o osobu blízkou poskytují dlouhodobě nebo min. 3 měsíce po dobu 20 hodin týdně v rozsahu min. 3 úkonů péče denně.

Z pohledu Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, se pak jedná o osoby blízké a asistenty péče, kteří poskytují nezbytnou péči fyzickým osobám závislým na pomoci jiné fyzické osoby v jejich domácím prostředí.

Pečující osoba, čili neformální pečující, je tedy v obecném významu ten, kdo pomáhá druhým, kteří z důvodu svého zdravotního nebo psychického stavu nemohou nebo nedovedou vykonávat činnosti vedoucí k vlastní samostatnosti a soběstačnosti. Pečující osoba se nějakým způsobem podílí na péči o člověka závislého na pomoci druhých. Jeden člověk, který je závislý na péči, může mít i více pečujících osob.

Neformálně pečujícím osobám je věnována pozornost také v Národní strategii rozvoje sociálních služeb 2016-2025, kterou v roce 2016 zveřejnilo Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen MPSV). V této strategii je akcentována důležitost neformálních pečovatelů: „Tato forma bezplatné péče je mimořádně důležitou součástí systému dlouhodobé péče, podle kvalifikovaných odhadů 70–90 % veškeré sociální a zdravotní

¹ <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2006-108>

² Daniel Jiráč (2015), studie Fondu dalšího vzdělávání

dlouhodobé péče je poskytováno rodinnými příslušníky nebo jinými pečujícími. Neformální péče má významný jak ekonomický, tak společenský přínos. Zásadně přispívá k rodinné soudržnosti a mezigenerační solidaritě.”³

Šetření potřeb pečujících osob na Klatovsku proběhlo v rámci projektu „Aktualizace komunitního střednědobého plánu rozvoje sociálních služeb na Klatovsku“, který probíhá v SO ORP Klatovy od června 2020 do května 2022. Plánování sociálních služeb realizuje Centrum pro komunitní práci západní Čechy za partnerské spolupráce města Klatovy a jeho cílem je naplánovat rozvoj sociálních a souvisejících služeb pro klatovský region tak, aby odpovídaly potřebám místních občanů. V této souvislosti jsou v průběhu procesu plánování sociálních služeb realizována šetření zaměřená na potřeby jednotlivých skupin občanů nacházejících se v sociálně nepříznivých situacích či těmito situacemi ohroženými.

Cílem průzkumu bylo získat ucelená data, která popisují stav potřebnosti odlehčovacích služeb v celém regionu Klatovska, případně o potřebnosti jejich dalšího rozšiřování. Dále pak zjistit potřeby rodin, které pečují o děti se zdravotním postižením. Na základě těchto zjištění pak definovat jednotlivá doporučení a aktivity vedoucí k řešení případných zjištěných problémů. Cílovou skupinou průzkumu byly osoby pečující o svého blízkého, ať už seniora nebo dítě či dospělého se zdravotním postižením.

Cílem předkládané zprávy je prezentovat výstupy z realizovaného průzkumu, které budou pro realizátory a partnery KPSS dalším podkladem pro definování opatření plánu rozvoje služeb na Klatovsku.

2. Popis realizovaného šetření

Základ pro popis situace byl tvořen zpracováním sekundárních kvantitativních dat získaných z dostupných zdrojů (ČSÚ, MPSV ČR a ÚP ČR). Data byla zpracovávána s ohledem na jejich vazbu a vypovídající hodnotu v závislosti na řešenou problematiku. Tato data jsou v první části zprávy prezentována ve formě tabulek s komentáři.

Dalším zdrojem informací byla data primární. Jednalo se zejména o individuální polostrukturované rozhovory, které byly následně doplněny, z důvodu nedostatečného vzorku respondentů, o dotazníkové šetření mezi pečujícími osobami v regionu. Rozhovory se uskutečnily v říjnu a listopadu 2021 a tazatelem byl proškolený pracovník Centra pro komunitní práci západní Čechy. Dotazníkové šetření následně probíhalo v lednu 2022 a dotazník vyplnilo celkem 41 pečujících. Dotazník je uveden v příloze č. 1.

Výzva k účasti na průzkumu (ať už rozhovoru či následně dotazníkového šetření) byla zaslána všem starostům obcí v SO ORP Klatovy ke zveřejnění dle místních zvyklostí (do vývěsky, na webovou stránku, přes SMS systém atd.). Také byl vytvořen letáček informující o možnosti zúčastnit se rozhovoru, který byl předán, mimo výše zmíněných, také místní pobožce ÚP. Pracovníci sociálních služeb a OSVZ Klatovy byli požádáni o

³ Národní strategie rozvoje sociálních služeb v ČR 2016-2025, MPSV, Praha 2015

předání informací a letáčku o průzkumu potřeb svým klientům. Informace byla také zveřejněna na sociálních sítích, na webu města Klatovy, ve zpravodajích obcí apod. V neposlední řadě byla o šíření informací o průzkumu požádána služba Pečuj Doma, Diakonie Západ, která poskytuje podporu pečujícím osobám v Plzeňském kraji.

3. Výstupy z šetření

3.1. Příspěvek na péči, pečující osoby v ČR

Jedním z ukazatelů, který může přiblížit počet osob závislých na pomoci jiné osoby, je sociální dávka příspěvek na péči (PnP). Na tuto dávku mají dle zákona o sociálních službách nárok osoby, které jsou především z důvodu nepříznivého zdravotního stavu závislé na pomoci jiné osoby. Jeho výše je odvozována od stupně závislosti na pomoci. PnP je tedy vyplácen především osobám se zdravotním postižením a seniorům a je určen výhradně k zajištění sociální péče příjemci příspěvku, a to prostřednictvím sociální služby, rodinného příslušníka či jiné osoby. Příspěvek je přiznáván nebo jeho výše je měněna na základě místního šetření a posouzení posudkového lékaře Okresní správy sociálního zabezpečení. Příspěvek vyplácí příslušné kontaktní pracoviště ÚP ČR.

Z dat ÚP vyplývá, že v Česku bylo v roce 2020 vypláceno průměrně 366 tisíc příspěvků na péči měsíčně. Nejvyšší průměrný měsíční počet vyplacených dávek byl u příspěvků na péči pro II. stupeň závislosti (117 tisíc), dále pro závislost I. stupně (104 tisíc). O něco nižší je průměrný měsíční počet vyplacených příspěvků na péči pro III. stupeň závislosti (91 tisíc) a nejméně jich je pro závislost ve IV. stupni (54 tisíc). V tabulce 1 jsou dále zobrazeny výdaje na PnP v jednotlivých letech 2007–2020.

Tabulka 1. Výdaje na příspěvek na péči v letech 2007–2020

Rok	Příspěvky na péči v mil. Kč	Rok	Příspěvky na péči v mil. Kč	Rok	Příspěvky na péči v mil. Kč
2007	14 608	2012	18 391	2017	25 120
2008	18 252	2013	19 545	2018	26 013
2009	18 697	2014	20 402	2019	29 768
2010	19 599	2015	21 167	2020	33 094
2011	18 084	2016	23 046		

Zdroj: MPSV (2020)

Dalším ukazatel pak může být počet osob se zdravotním postižením. Podle Výběrového šetření osob se zdravotním postižením, které v roce 2017-2018 provedl Český statistický úřad (dále jen ČSÚ) ve spolupráci s Ústavem zdravotnických informací a statistiky České republiky žilo v soukromých domácnostech v ČR přibližně 13 % osob se zdravotním postižením (dále jen OZP) starších 15 let. Celkem se jednalo o cca 1 152 000 lidí.⁴

⁴ Helpnet.cz, Informační portál pro osoby se specifickými potřebami, článek Osoby se zdravotním postižením z pohledu statistiky, ze dne 22. 12. 2019

Podrobnější struktura OZP podle věku a pohlaví je uvedena v tabulce 1. Z té je patrné, že více než polovinu osob se zdravotním postižením (56,4 %) tvoří věkové kategorie 65 – 79 let. Nejmenší podíl, necelá 3 % na celkové populaci tvoří OZP ve věkové kategorii 15 – 34 let. Tato věková kategorie OZP je jediná, v níž mají mírnou početní převahu muži. Ostatní věkové kategorie OZP tvoří větší měrou ženy, nejvíce pak ve věkovém rozmezí 80 a více let, kdy je procentuální podíl žen a mužů cca 71 % ku 29 %.

Tabulka 2. Počet osob se zdravotním postižením v ČR (2018)

Věková skupina	Počet v tis.			Podíl na populaci (%) ¹⁾			Struktura podle pohlaví (%)			Struktura podle věku (%)		
	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy	celkem	muži	ženy
celkem	1 151,9	510,9	641,0	13,2	12,0	14,4	100,0	44,4	55,6	100,0	100,0	100,0
15–34 let	64,6	35,6	29,0	2,8	3,0	2,6	100,0	55,1	44,9	5,6	7,0	4,5
35–49 let	136,6	64,5	72,1	5,7	5,4	5,9	100,0	47,2	52,8	11,9	12,6	11,2
50–64 let	313,6	154,7	158,9	15,8	15,6	16,0	100,0	49,3	50,7	27,2	30,3	24,8
65–79 let	415,9	191,7	224,3	25,6	25,8	25,5	100,0	46,1	53,9	36,1	37,5	35,0
80 a více let	221,2	64,4	156,7	56,4	44,1	63,8	100,0	29,1	70,8	19,2	12,6	24,4

Zdroj: Výběrové šetření OZP, ČSÚ 2018, Praha

Mnoho osob se zdravotním postižením potřebuje při některých činnostech pomoc od jiné osoby, ať už se jedná o pomoc se sebeobsluhou, pomoc v domácnosti, doprovázení při cestách na úřady, při sportu nebo návštěvě kulturních akcí, pomoc asistenta v práci nebo pravidelnou pomoc pracovníků ve stacionářích. Pomoc někoho druhého nejčastěji využívají lidé, jejichž zdravotní omezení zasahuje do více oblastí zároveň, obzvláště pokud se jejich postižení projevuje v mentální, a ještě některé další oblasti. Může se jednat například o lidi po mozkové mrtvici, po úrazu s poraněním mozku nebo s vrozeným kombinovaným postižením. Podle očekávání využívají pomoc více senioři než mladší osoby se zdravotním postižením. Celkově pomoc druhé osoby využívá 52 % osob se zdravotním postižením. Pro 8 % ze všech osob se zdravotním postižením (91 tisíc osob) není poskytována pomoc dostatečná a potřebovali by pomoci více. Také 2 % lidí se zdravotním postižením (26 tisíc osob) by pomoc druhého člověka potřebovala, ale doposud žádnou pomoc nevyužívala. Celkem tak chybí pomoc 117 000, čili desetině osob se zdravotním postižením.⁵ Tyto skutečnosti jsou uvedeny v tabulce 3.

Tabulka 3. Osoby se zdravotním postižením podle využívání pomoci druhé osoby, pohlaví a věku v ČR (2018)

Využívání pomoci	celkem	pohlaví		věková skupina				
		muži	ženy	15–34	35–49	50–64	65–79	80 a více
absolutní počet v tis.								
celkem	1 151,9	510,9	641,0	64,6	136,6	313,6	415,9	221,2
využívá celkem	595,8	236,8	359,0	39,4	60,5	123,1	197,0	175,6
v tom:								
pomoc je dostačující	505,0	207,3	297,7	31,6	53,0	109,6	170,5	140,2

⁵ Výběrové šetření osob se zdravotním postižením v roce 2018, Zdravotnictví, pracovní neschopnost, ČSÚ, Praha 16. 12. 2019

potřebuje více pomoci	90,8	29,5	61,3	7,7	7,5	13,5	26,6	35,4
nevyužívá celkem	556,1	274,1	282,1	25,2	76,1	190,5	218,9	45,5
v tom:								
nepotřebuje	530,2	264,3	265,9	24,8	73,6	184,2	207,1	40,5
potřebuje pomoc	25,9	9,7	16,2	0,3	2,4	6,3	11,8	5,0
struktura v %								
celkem	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
využívá celkem	51,7	46,3	56,0	61,0	44,3	39,3	47,4	79,4
v tom:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
pomoc je dostačující	43,8	40,6	46,4	48,9	38,8	34,9	41,0	63,4
potřebuje více pomoci	7,9	5,8	9,6	11,9	5,5	4,3	6,4	16,0
nevyužívá celkem	48,3	53,7	44,0	39,0	55,7	60,7	52,6	20,6
v tom:	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
nepotřebuje	46,0	51,7	41,5	38,4	53,9	58,7	49,8	18,3

Zdroj: Výběrové šetření OZP, ČSÚ 2018, Praha

Pro posouzení situace pečujících osob je z dané studie zajímavé ještě zjištění počtu osob, které pomoc poskytují a jejich struktura z hlediska vztahu k OZP. Tyto údaje jsou uvedeny v tabulce 4. Nejvíce OZP využívá pomoc příbuzného (96,2 %) z toho 63,3 % ze společné domácnosti a 41,8 % příbuzného, který s OZP domácnost nesdílí. Co do velikosti tvoří třetí skupinu známý (kamarád, soused atp.) a pouze 14,4 % OZP využívá profesionální pomoc, čili terénní nebo ambulantní sociální služby.

Tabulka 4. OZP využívající pomoc druhé osob podle kategorie pomáhající osoby a podle subjektivního vnímání omezení (ČR, 2018)

Pomáhající osoba	celkem	subjektivní vnímání omezení			celkem	subjektivní vnímání omezení		
		omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen		omezen vážně	omezen, ale ne vážně	neomezen
absolutní počet v tis.					struktura v %			
celkem*	595,8	356,9	235,0	3,9	100,0	100,0	100,0	100,0
příbuzný	573,2	343,5	226,2	3,5	96,2	96,2	96,3	88,5
bydlící ve společné domácnosti	377,4	234,1	140,8	2,6	63,3	65,6	59,9	65,0
bydlící jinde	252,2	148,6	102,4	1,1	42,3	41,6	43,6	28,8
známý	124,7	80,0	44,2	0,5	20,9	22,4	18,8	13,0
profesionál	85,8	64,1	21,2	0,5	14,4	18,0	9,0	12,9
dobrovolník	5,1	3,4	1,4	0,2	0,9	1,0	0,6	5,3

Zdroj: Výběrové šetření OZP, ČSÚ 2018, Praha

3.2. Příspěvek na péči, pečující osoby, odlehčovací služba na Klatovsku

V následující tabulce je uveden vývoj počtu vyplacených příspěvků na péči, který je možné sledovat také v jednotlivých stupních závislosti podle struktury jejich příjemců (dle věku a pohlaví). V tabulce 5 níže jsou zobrazeny tyto ukazatele v letech 2017-2020.

Z dat obecně vyplývá, že v SO ORP Klatovy bylo ve sledovaných letech vypláceno nejvíce příspěvků ve věkové kategorii 65-85 let, která představuje přibližně 40 % všech příjemců. Meziročně se tento poměr příliš nemění, největší podíl této věkové kategorie ze všech příjemců je v Klatovech.

Nejčastěji je vyplácen PnP ve II. stupni závislosti, který poměrově představuje přibližně 28 % všech příspěvků. Tento poměr se na sledovaném území snížil zhruba o 1 %. Dále je z tabulky zřejmé, že nejčastěji je péče hrazená z PnP poskytována fyzickou osobou (zhruba v 78 % v POÚ Klatovy, 59 % v POÚ Nýrsko a 87 % v POÚ Plánice). Příspěvek na péči v pobytovém zařízení pobírá zhruba 20 % ze všech příjemců v POÚ Klatovy, 38 % v POÚ Nýrsko a 12 % v POÚ Plánice.

Tabulka 5. Struktura příjemců PnP v SO ORP Klatovy

Rok	Trvalá adresa žadatele	podle pohlaví		ve věkové skupině (obě pohlaví)					ve stupni závislosti (obě pohlaví)				sociální péči poskytuje	
		mužů	žen	0-7 let	8-17 let	18-64 let	65-84 let	85 a více let	I.	II.	III.	IV.	fyzická osoba	pobytové zařízení
2017	POÚ Klatovy	527	940	34	91	316	621	405	378	438	382	269	1 153	301
	POÚ Nýrsko	195	171	8	21	187	101	49	78	91	92	105	211	151
	POÚ Plánice	45	91	3	6	22	63	42	35	38	39	24	117	17
	ORP Klatovy	767	1 202	45	118	525	785	496	491	567	513	398	1 481	469
2018	POÚ Klatovy	572	954	34	99	314	650	429	384	447	413	282	1 207	310
	POÚ Nýrsko	198	177	10	23	186	108	48	79	92	101	103	215	152
	POÚ Plánice	51	86	3	10	19	65	40	31	40	38	28	119	17
	ORP Klatovy	821	1 217	47	132	519	823	517	494	579	552	413	1 541	479
2019	POÚ Klatovy	576	947	37	98	310	654	424	366	439	434	284	1 187	315
	POÚ Nýrsko	194	180	10	26	184	103	51	68	85	87	134	219	143
	POÚ Plánice	52	84	4	9	20	58	45	32	40	32	32	118	16
	ORP Klatovy	822	1 211	51	133	514	815	520	466	564	553	450	1 524	474
2020	POÚ Klatovy	570	932	139	304	224	426	409	341	452	455	254	-	-
	POÚ Nýrsko	201	180	39	186	56	49	51	68	97	85	131	-	-
	POÚ Plánice	46	79	10	23	21	30	41	27	36	28	34	-	-
	ORP Klatovy	817	1 191	188	513	301	505	501	436	585	568	419	-	-

Zdroj: MPSV (OKStat) a vybrané statistické údaje dostupné na webových stránkách MPSV, 2021

Následující tabulka pak zobrazuje počty vyplacených PnP k dubnu 2021 ve vybraných SO ORP Plzeňského kraje, rozdělené dle stupně závislosti a dle věkových kategorií. Data jsou vyčíslena dle celkového počtu vyplacených příspěvků (PP) a z toho počet příspěvků s registrovanou pobytovou službou (RPS). S ohledem na GDPR nelze k některým kategoriím uvádět přesná data, protože by byla kvůli malému počtu příspěvků narušena anonymita dat (tato pole jsou označena X).

Z tabulky vyplývá, že ve III. stupni závislosti je cca 24 % příspěvků vyplacených osobám ve věku 0-64 do pobytové sociální služby (28 % v kategorii seniorů). Ve IV. stupni je ve věkové kategorii 0-64 let vypláceno 56 % příspěvků do pobytové služby (53 % v kategorii seniorů). Dle informací od ÚP se počty vyplacených příspěvků napříč jednotlivými měsíci neliší a nebyly ovlivněny ani situací kolem epidemie Covid-19.

Z dat nelze vyčíst, kolik osob pobírá příspěvek na péči a zároveň užívá terénní sociální služby. Nelze ani předpokládat, že všechny osoby bez registrované sociální služby terénní služby využívají.

Tabulka 6. Struktura vyplacených PnP k dubnu 2021 ve vybraných SO ORP Plzeňského kraje

	III. stupeň						IV. stupeň					
	0-17		18-64		65+		0-17		18-64		65+	
	PP	RPS	PP	RPS	PP	RPS	PP	RPS	PP	RPS	PP	RPS
Blovice	13	0	28	x	105	37	6	x	12	x	56	30
Horáždovice	8	0	24	x	101	20	7	x	16	x	56	17
Klatovy	34	0	123	37	369	103	30	x	148	99	207	109
Kralovice	22	0	39	x	122	29	11	0	26	x	44	19
Nýřany	44	x	122	31	246	89	18	x	54	14	105	64
Přeštice	16	0	38	x	105	18	6	0	19	x	57	23
Sušice	18	0	66	x	179	44	8	0	20	0	81	43

Zdroj: ÚP ČR

Posledním ukazatelem, který jsme sledovali, jsou počty klientů místní odlehčovací služby a dále počet osob, pocházející z SO ORP Klatovy, které žádají nebo využívají odlehčovací služby mimo region SO ORP Klatovy. Počty těchto osob jsou uvedeny za roky 2019-2021 v tabulce 7.

Tabulka 7. Počty osob odlehčovacích služeb

Poskytovatel	Věková kategorie	Forma služby	2019		2020		I. pol. 2021	
			počet klientů	neuspokojení žadatelé	počet klientů	neuspokojení žadatelé	počet klientů	neuspokojení žadatelé
Charita Sušice - terénní	bez omezení věku	Terénní	2		1		1	
Péče Těně	27 a více let	Pobytová	1					
Dům seniorů Kdyně	50 a více let	Pobytová			1	1	1	
Městské centrum sociálně rehabilitačních služeb Domažlice	27 a více let	Pobytová					1	
Sociální služby města Sušice	19 a více let	Pobytová	5	5	8	2	4	0
Diakonie Západ - Pírko pro osoby s postižením	15-64 let	Pobytová			1	1		

Zdroj: šetření CpkP

Vedle výše uvedených zařízení byla získána data také od služeb Plzeňská hospicová péče, Kolpingova rodina Smečno, OS Centrum Hájek, OS Centrum soc. služeb Tachov. Žádná z těchto služeb ale nevidovala v daném období žádné klienty ani odmítnuté žadatele z ORP Klatovy.

3.3. Výstupy z polostrukturovaných rozhovorů

Osnova polo-strukturovaného rozhovoru byla rozdělena na 5 základních částí:

- Úvod
- O péči
- Potřeby pečujících osob
- Pracovní aktivity neformálně pečujících osob
- Další poznatky neformálně pečujících osob

V části věnované péči byly zjišťovány informace o osobě, které je péče poskytována (věk, vztah k pečujícím, rodinné zázemí, stupeň závislosti na péči druhé osoby, doba a časová náročnost péče, podíl ostatních členů rodiny na péči, zapojení sociálních služeb na péči a rozsah jejich využívání, zdroje informací o možnostech podpory neformálně pečujících osob).

Část věnovaná přímo pečujícím osobám obsahovala otázky zjišťující omezení, potřeby či jiné problémy, které pečující mají a možnost jejich sdílení. Respondenti v této části byli dotazováni na názory, jak nejlépe situaci neformálně pečujícím ulehčit a také jakou mají představu o poskytování své péče do budoucnosti.

Na tuto část úzce navazovaly dotazy na pracovní uplatnění, případná omezení pracovního života poskytováním neformální péče a s tím související volný čas, jeho rozsah a možnosti využití.

Závěr rozhovoru byl věnován informovanosti neformálně pečujících, zda jsou dostatečně informováni o možnostech využití pomoci při poskytování neformální péče, zda vědí, kam se pro informace obrátit apod. Osnova rozhovoru tvoří přílohu č. 2.

Vzhledem k nízkému počtu přihlášených dotazovaných byl průzkum rozšířen o data z průzkumu stejného zaměření z SO ORP Sušice. Tento postup byl zvolen proto, že jsou si SO ORP Klatovy a Sušice blízké nejen geograficky, ale spadají také do stejného okresu a některé sociální služby se vzájemně prolínají. Zároveň by mohly být potenciálně zřízené odlehčovací služby dostupné i pro pečující ze Sušicka či obráceně. Průzkumu se v SO ORP Klatovy a Sušice zúčastnilo celkem 5 respondentů. I když se z menšího počtu respondentů může zdát, že průzkum nemusí mít velkou vypovídající hodnotu, je třeba zdůraznit, že cílem nebyla hromadná analýza, sběr a statistické vyhodnocení velkého počtu dat, ale detailnější rozbor problémů okolo neformální péče z pohledu pečujících osob.

Základní údaje o respondentech

Rozhovorů se zúčastnili celkem 2 muži a 3 ženy, z toho 1 žena pečující o seniora na Sušicku a 2 muži a 2 ženy pečující o dítě se ZP na Klatovsku. Všichni pečující byli rodinnými příslušníky opečovávaných, v jednom případě se jednalo o dceru a 4 další jsou rodičem opečovávaného.

V následující tabulce je zobrazena struktura osob vyžadujících péči.

Tabulka 8. Struktura osob vyžadujících péči

Věk	3x 1-7 let
	1x 8-14 let
	1x 61 let
Druh postižení (fyzické/mentální/kombinované)	1x mentální, 1x fyzické, 3x kombinované
Stupeň závislosti/výše příspěvku	2x stupeň IV.
	3x stupeň III.

Zdroj: Rozhovory s neformálně pečujícími (2021)

Ze stupňů závislosti opečovávaných osob také vyplývá potřeba péče. 4 respondenti z Klatovska uvedli potřebu péče, respektive dopomoc, v podstatě 24 hodin denně, tyto respondenti bydlí ve společné domácnosti s opečovávanou osobou. U jedné osoby s III. stupněm závislosti se potřeba péče pohybuje v řádu několika hodin denně, pečující osoba v tomto případě za příjemcem příspěvku dojíždí. Na pomoci s péčí se nejvíce podílí rodina a dále pak školské zařízení.

Výše příspěvku

Na otázku, zda je příspěvek dostatečný, se respondenti shodně vyjadřovali, že ano, ale zároveň dva respondenti dodávali, že pokud by nebydleli společně s partnerem, který vydělává dostatek financí, tak by měli finanční potíže.

Využití sociálních služeb

Pečující o seniora využívají alespoň částečně sociální služby. Jedná se nejčastěji o pomoc při hygieně, donášku či přípravu jídla nebo úklid. Při péči o děti byla nebo je všemi respondenty využívána raná péče. Dále pak pečující o děti za velkou podporu považují školského zařízení, do kterého opečovávaný dochází. Jeden respondent využívá služby Charity Klatovy, jeden dojíždí do služeb Centra Hájek a jeden z respondentů uvažuje o zahájení užívání terénní odlehčovací služby. Všechny využívané služby byly hodnoceny kladně.

Souhrn otázek týkajících se samotné péče

- **Začátek péče, kde jste získávali informace, největší problémy?**

Všichni respondenti uvedli nespokojenost s informovaností, protože na začátku péče nevěděli vůbec kam se obrátit. Ze strany lékařů dle respondentů neproběhla dostatečná informovanost, pouze v jednom případě byli pečující lékařem odkázáni na sociální službu. Samotné sociální služby pak shodně všichni dotazovaní uvedli jako nejucelenější zdroj informací. Informace všichni respondenti dále získávají přes internet či známé. Respondenti uváděli, že by uvítali ucelený portál s informacemi o možnostech kompletní pomoci v případě péče o druhou osobu, včetně informací o sociálních dávkách, na které má opečovávaný nárok atp.

- **Máte možnost využívat sociální službu v rozsahu, v jakém byste chtěli?**

Respondenti shodně uváděli, že ano.

- **Poptávali jste nějakou službu, co by pro Vás nebyla dostupná? Co byste nejvíce přivítali v nabídce služeb?**

Respondentovi pečujícímu o seniora chybí dostatečné občanské vyžití pro seniory v odpoledních hodinách, které opečovávaná osoba v rámci zachování dobrého psychického stavu potřebuje. Pořádané aktivity jsou pro opečovávaného z důvodu bariérovosti nedostupné. V regionu se již nenachází žádná organizace sdružující lidi s typem postižení, s jakým se opečovávaný potýká. Dvěma respondentům pečujícím o děti v regionu chybí celkově nabídka služeb pro věkovou kategorii dětí s jakýmkoliv handicapem, uváděn byl např. denní stacionář pro mladší děti. Dále respondenti uvádí i problémy s přístupností služeb, např. do místního bazénu nebo dětských kroužků, kde nemůže být dle pravidel přítomný rodič – pečovatelský. Respondenti pečující o děti dále postrádají v regionu Klatovy bezpečné dětské hřiště pro nejmenší, obecně služby pro děti navazující na ranou péči a dále odlehčovací službu, chráněné bydlení, pobytové centrum pro děti s handicapem, chráněnou dílnu či zaměstnávání osob se zdravotním postižením.

Potřeby pečujících osob

- **Aktuální problémy v souvislosti s péčí (izolace, fyzická námaha, bytové uspořádání, psychické problémy apod.)**

Všichni respondenti uváděli psychickou vyčerpanost a dále únavu plynoucí z pečování. Pečující osoby jsou však také často znaveny stereotypem, který péče přináší a chybí jim

možnost získání volného času pro sebe např. na návštěvu kulturní akce, či na sportovní aktivity, u kterých by mohli relaxovat.

Pro pečující je náročnější také zajištění potřebných každodenních záležitostí (nákupy, lékař, úřady apod.) pokud nemají možnost péči někomu alespoň na nezbytnou dobu předat. Značným problémem pak může být jen běžné onemocnění pečující osoby, které vyžaduje návštěvu lékaře a klidový režim. Pečujícím se nedaří dobře kombinovat pracovní a volný čas společně s péčí a zároveň uvádí, že nemají v podstatě dostatek volného času dle svých představ.

- **Co jako pečující nejvíce potřebujete? Co by Vám nejvíce pomohlo? Co byste změnili?**

Respondenti by nejvíce uvítali ucelené informace o administrativních postupech týkající se pečování (možnosti finanční podpory apod.) a o možnostech poskytování sociálních a návazných služeb (např. i svozů na akce).

Pracovní aktivity neformálně pečujících osob

- **Pracujete na plný či částečný úvazek?**

Respondent pečující seniora pracuje na plný úvazek. Respondenti pečující o děti pracují na zkrácený úvazek či dohodu, protože by jinak nezvládli péči zajistit.

- **Kdyby to šlo, co byste změnili? Co by Vám nejvíce pomohlo?**

Polovina respondentů odpověděla, že neví, jeden respondent zmínil terénní odlehčovací službu, díky které by měl volný čas pro sebe a mohl se věnovat svým aktivitám. Dále jeden respondent uvedl, že by uvítal rekonstrukci staré nemocnice v Klatovech na bydlení pro lidi, kteří se ocitli v tíživé situaci, kde by šlo zároveň vybudovat i centrum, kde budou dostupné služby (lékař, psycholog, chráněná dílna, kroužky pro děti..).

Další poznatky neformálně pečujících osob

- **Máte přehled a dostatek informací o možnosti čerpání všech dostupných dávek?**

Všichni respondenti odpověděli, že momentálně mají dostatečný přehled a informace o možnosti čerpání dostupných dávek, avšak u 2 respondentů bylo opět zdůrazněno, že na začátku péče tomu tak nebylo a situace se zlepšila díky využívané sociální službě.

3.4. Výstupy z dotazníkového šetření

Jak již bylo uvedeno výše, pro doplnění informací bylo také využito dotazníkové šetření mezi pečujícími osobami. Dotazník obsahoval celkem 11 otázek a vyplnilo ho celkem 41 respondentů z ORP Klatovy. Některé výsledky hodnocení byly opět doplněny o výsledky totožného průzkumu potřeb realizovaného v ORP Sušice. Data za území ORP Klatovy jsou

uvedena vždy samostatně a případně pouze slovně doplněna hodnocením za území SO ORP Sušice. Za ORP Sušice vyplnilo dotazníky celkem 21 osob.

Osoby, o kterou dotazovaní pečují, jsou dle odpovědí, nejčastěji ve věku 65-80 let, stejný počet respondentů také uvedl, že pečuje o osobu ve věku 81 a více let. Dále následovaly osoby ve věku 8-15 let a ve stejném počtu osoby ve věku 26-64 let. Z celkové počtu dotazovaných jich tedy 63 % pečuje o seniora ve věku 65 a více let, 25 % o osobu do 25 let a 12 % pečuje o osobu ve věku 26-64 let. Na území ORP Sušice dotazník vyplnilo celkem 29 % osob pečujících o seniora, 28 % osob pečujících o osobu do 25 let a 43 % osob pečujících o osobu ve věku 26-64 let.

Graf 1. Věk opečovávané osoby

Respondenti nejčastěji pečují o osobu s omezením z důvodu věku či nemoci. Další nejčastější omezení soběstačnosti opečovávaných osob je omezení z důvodu tělesného a kombinovaného postižení. Co se týče souvislosti s věkem, u starších osob se pečující více potýkají s omezením z důvodu věku či nemoci, naopak u dětí je častější zdravotní postižení.

Graf 2. Zdravotní omezení opečovávané osoby

V další otázce jsme se dotazovaných ptali, zda by využili službu, která poskytuje pečující osobě odlehčení od péče tím, že se postará o pečovanou osobu (*například, aby si mohla pečující osoba vyřídit osobní záležitosti, mohla jet na dovolenou, načerpat síly apod.*)? Celkem 42 % dotazovaných respondentů by odlehčovací službu aktuálně využilo a dalších 42 % by službu využilo, ale spíše v budoucnu, 7 % dotazovaných takovou službu již využívá a dalších 7 % dotazovaných by službu nevyužilo vůbec. 88 % respondentů, kteří odpověděli, že by služby potenciálně využívali, by služby využívali i za předpokladu, že bude placená, 12 % respondentů by v případě služby za úhradu tuto službu nevyužívalo.

V ORP Sušice by potenciálně službu aktuálně využilo 29 % respondentů, 52 % respondentů by službu využilo, ale spíše v budoucnu a 19 % dotazovaných odpovědělo, že by odlehčovací službu nevyužilo vůbec. Všichni respondenti, kteří odpověděli, že by službu potenciálně využívali, by ji dle jejich odpovědí využívali i za předpokladu, že bude placená.

Graf 3. Potenciální využití odlehčovací služby

Ve věkové kategorii opečovávaných osob v seniorském věku (65 a více let) by jejich pečovatelé dle odpovědí v 38 % využili odlehčovací služby aktuálně, 42 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu, 12 % osob takové služby již využívá a 8 % respondentů by služby nevyužilo vůbec.

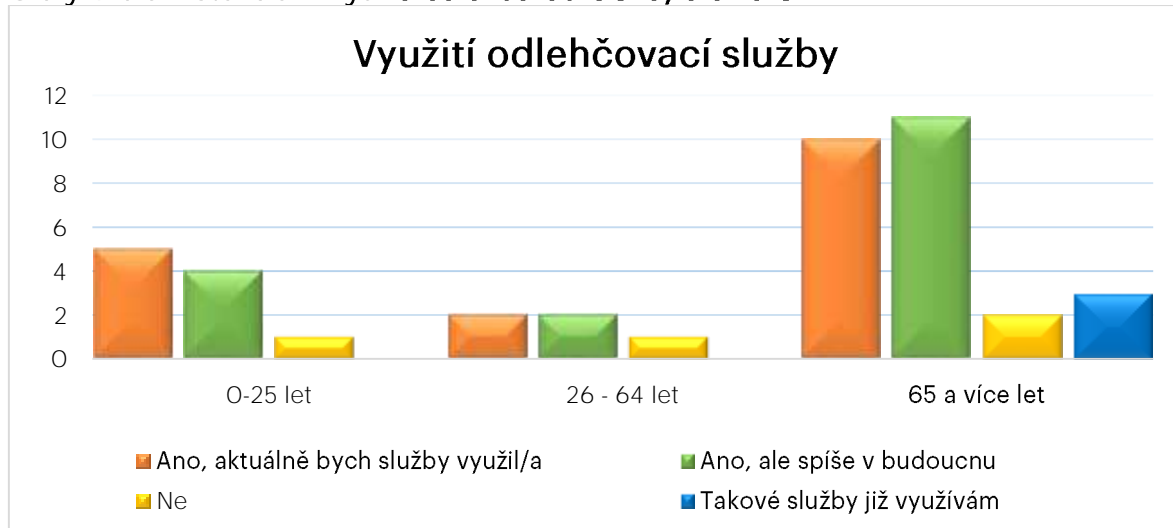
Ve věkové kategorii opečovávaných ve věku 0-25 let by služby aktuálně využilo 50 % respondentů, 40 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu a 10 % respondentů by služby nevyužilo vůbec.

Ve věkové kategorii opečovávaných ve věku 26-64 let by služby aktuálně využilo 40 % respondentů, 40 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu a 20 % respondentů by služby nevyužilo vůbec.

V ORP Sušice by pečující o osobu v seniorském věku využili služby aktuálně v 50 %, 33 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu a 17 % respondentů by služby nevyužilo vůbec.

Ve věkové kategorii opečovávaných ve věku 0-64 let by jejich pečovatelé odlehčovací služby využili v 60 % spíše v budoucnu, 20 % respondentů by služby využilo aktuálně a 20 % respondentů pečujících by služby nevyužilo vůbec.

Grafy 4. a 5. Potenciální využití odlehčovací služby dle věku

Jako preferovanou formu potenciálně využívané odlehčovací služby zvolilo 44 % respondentů kombinaci terénní a pobytové. Čistě terénní formu by preferovalo 47 % respondentů a 9 % dotazovaných by potenciálně využilo čistě formu pobytovou. Z odpovědí na další otevřenou otázku pak vyplynulo, že by dotazovaní obecně během roku častěji využili službu terénní a pobytovou spíše několikrát ročně.

Graf 6. Forma potenciálně využívané odlehčovací služby

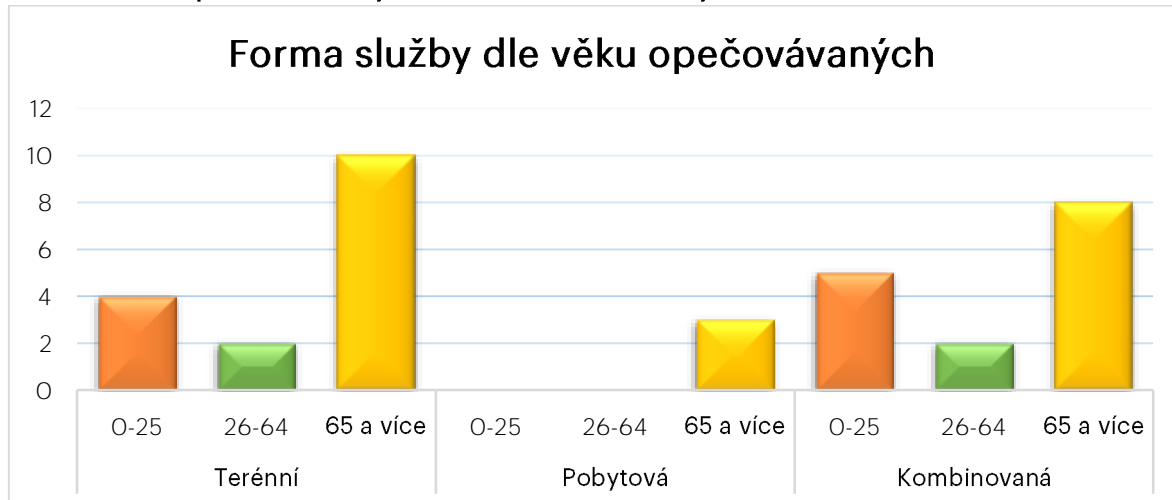

Z odpovědí dále vyplynulo, že respondenti pečující o seniory by měli potenciálně nejvíce zájem o terénní a kombinovanou formu odlehčovací služby.

Pečující o osobu ve věku 0-64 let by využili nejvíce kombinovanou formu služby a dále pak terénní.

V ORP Sušice by pečující o seniory měli potenciálně zájem nejvíce o odlehčovací službu v terénní formě a následně kombinované. Pečující o osobu ve věku 0-64 let by využili nejvíce pobytovou formu služby.

Graf 7. Forma potenciálně využitých odlehčovací služeb

Respondentům, kteří by potenciálně službu využili, ve většině případů s péčí doposud žádné služby nepomáhají, pouze 1 respondent využívá pečovatelskou službu (dovoz obědů) a 1 osobní asistenci. Oba respondenti pečují o osobu v seniorském věku. Nejčastěji všem pečujícím s opečovávaným, v případě potřeby, pomáhá rodina.

Na poslední otevřenou otázku ve znění „Chybí Vám na Klatovsku nějaká konkrétní služba, která by Vám pomohala při péči o blízkou osobu?“ zazněla v 27 % odpověď, že respondenti žádná služba nechybí, všichni tito respondenti pečují o osobu v seniorském věku, dále zazněly tyto konkrétní odpovědi:

Věková kategorie opečovávaných ve věku 0-25 let

- Denní stacionář (3x)
- Pohlídání osoby (2x)
- Klub pro osoby s postižením, které už nechodí do školy (levnější a dostupnější než stacionář)
- Asistenční služba pro děti
- Homesharing

Věková kategorie opečovávaných ve věku 26-64 let

- Senior taxi doprava z bodu A do bodu B, k lékaři (včetně dopravy z okolních obcí do Klatov, vhodná i pro vozíčkáře) 3x
- Jakákoliv pomoc když je zapotřebí
- Dovoz nákupu

Věková kategorie opečovávaných ve věku 65 a více let

- Hospicová péče (mobilní i pobytová) 3x
- Odlehčovací služby (např. týdenní) 2x

- Rehabilitace (i v domácnostech klientů) 2x
- Poskytování zdravotní péče v domácím prostředí
- Zástup v době nepřítomnosti v Klatovech
- Doprovody
- Každodenní zajištění obědů
- Příležitostný velký úklid
- Psychická pomoc
- Málo pracovníků poskytovaných služeb, nemohou přijít dva a jeden práci nezvládne (celodenní péče 1x měsíčně)
- Poskytování služeb o svátcích a víkendu
- Poradenství nebo návod na různé administrativní záležitosti, které se musí vyřizovat před podáním příspěvku na péči a i během péče

4. Shrnutí (Závěr)

Z výše uvedených dat vyplývá, že ve III. stupni závislosti je cca 24 % příspěvků (28 % v kategorii seniorů) vyplacených osobám ve věku 0-64 vypláceno osobám užívajícím pobytovou sociální službu a ve IV. stupni je takto v této věkové kategorii vypláceno 56 % (53 % v kategorii seniorů) vyplacených příspěvků. Dalo by se tedy říci, že se na území ORP Klatovy nachází zhruba 199 osob ve věku 0-64 let a 364 seniorů, v obou věkových kategoriích ve III. či IV. stupni závislosti, kteří buď pobírají, nebo by potenciálně mohli pobírat, nějakou sociální službu.

Co se pak přímo odlehčovací služby týče, tak v terénní formě u poskytovatele Charita Sušice narůstá meziročně dle celkového počtu klientů zájem o tuto službu. U klientů přímo z ORP Klatovy zůstává zájem o OS tohoto poskytovatele víceméně stejný. Dále dle zjištěných informací neeviduje ani jeden z dostupných poskytovatelů v letech 2019 – 2021 žadatele o službu tohoto typu mimo ORP Klatovy. V pobytové formě pak evidují poskytovatelé odlehčovacích služeb mimo ORP Klatovy celkem 6 klientů a 5 neuspokojených žadatelů v roce 2019, v roce 2020 pak 11 klientů a 4 neuspokojené žadatele a v 1. pololetí roku 2021 pak celkem 7 klientů a žádného neuspokojeného žadatele.

Z dotazníků dále vyplynulo, že celkem 38 % dotazovaných z ORP Klatovy pečujících o osoby seniorského věku (65 a více let) by potenciálně odlehčovací službu využilo aktuálně, dále pak 42 % by službu využilo spíše v budoucnu, 12 % osob takové služby již využívají a 8 % respondentů by služby nevyužilo vůbec. Respondenti, kteří by služby potenciálně využili, by využili terénní a kombinovanou formu.

V ORP Sušice by pečující o osobu v seniorském věku využili služby aktuálně v 50 %, 43 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu a 7 % respondentů by služby nevyužilo vůbec. Tito respondenti by taktéž služby využili nejvíce v terénní a následně v kombinované formě. **Přímo pobytovou odlehčovací službu by potenciálně aktuálně či do budoucna využilo 11 % dotazovaných pečujících o seniory v ORP Klatovy a dále 20 % dotazovaných z regionu ORP Sušice.**

V případě dotazovaných pečujících o osoby ve věku 0-25 let by odlehčovací službu aktuálně využilo 50 % dotazovaných a 40 % dotazovaných by službu využilo spíše v budoucnu a v případě pečujících o osoby ve věku 26-64 let by odlehčovací službu aktuálně využilo 40 % dotazovaných a 40 % dotazovaných by službu využilo spíše v budoucnu. Všichni tito pečující by pak službu spíše využili ve formě kombinované a následně terénní. V ORP Sušice by v kategorii opečovávaných ve věku 0-64 let aktuálně služby využilo 20 % jejich pečovatелů, 60 % respondentů by služby využilo spíše v budoucnu. Tito respondenti by pak služby využili nejvíce v pobytové formě. **Z pečujících o osobu mladší 64 let by potenciálně pobytovou odlehčovací službu nevyužil nikdo, V ORP Sušice by pak službu aktuálně či do budoucna využilo 20 % respondentů.**

Respondentům, kteří by odlehčovací službu potenciálně využili, ve většině případů doposud žádné služby péči neposkytují. Respondenti **pečující o seniory** by, dle odpovědí, v regionu nejvíce uvítali hospicovou péči všem forem, dostupnou rehabilitaci včetně poskytování doma a odlehčovací službu. **Pečující o osoby do 25 let věku** by pak uvítali dostupný denní stacionář, pohlídání opečovávané osoby, klub pro osoby s postižením, které už nechodí do školy (levnější a dostupnější než stacionář), asistenční službu pro děti a homesharing. A **pečující o osoby ve věku 26-64 let** pak v regionu nejvíce postrádají senior taxi dopravu z domu A do bodu B či k lékaři, včetně dopravy z okolních obcí do Klatov, která by bylo vhodná i pro vozíčkáře, dále pak dovoz nákupu.

Z rozhovorů pak dále vyplynulo, že všemi respondenty je využívána nějaká sociální služba, a je tedy předpoklad, že od této služby jsou informováni o možnostech poskytování dalších služeb. Z největších pocíťovaných problémů respondenti uváděli nedostatek informací při počátku pečování (neucelené informační zdroje, nedostatek informací hlavně ze strany lékařů). Naopak by respondenti ocenili nějaký ucelený informační zdroj o možných poskytovaných sociálních službách a také administrativních postupech, který by byl dostupný na stránkách jejich obce.

Těmto respondentům na území jejich bydliště chybí nejvíce dostupné aktivity pro jejich opečovávaného. Pečující shodně uváděli jejich psychickou vyčerpanou plynoucí z pečování a chybí jim možnost získání volného času pro sebe. Jeden respondent, pečující o dítě se zdravotním postižením, vidí jako možnou pomoc využití terénní odlehčovací služby.

5. Přílohy

Příloha 1. Dotazník pro pečující osoby

Vítáme Vás v dotazníku, jehož cílem je zmapovat potřebnost služeb pro odlehčení osobám, které pečují o svého blízkého, například seniora či dítě nebo dospělou osobu se zdravotním postižením.

Dotazníkové šetření je zcela anonymní a výstupy budou použity pro rozvoj sociálních služeb na Klatovsku.

Průzkum realizuje Centrum pro komunitní práci západní Čechy v partnerství s městem Klatovy v rámci projektu komunitního plánování rozvoje sociálních služeb na Klatovsku. Více informací naleznete na www.klatovy.cz – městský úřad – sociální služby.

Mockrát Vám děkujeme, že vyplněním dotazníku pomáháte rozvíjet sociální služby na Klatovsku!

1. Uveďte prosím obec, ve které bydlí osoba, o kterou pečujete:

2. V jakém věku je osoba, o kterou pečujete?

- 0-7 let
- 8-15 let
- 16-25 let
- 26-64 let
- 65-80 let
- 81 a více let

3. S jakým zdravotním omezením se potýká osoba, o kterou pečujete? *(možno zvolit více odpovědí)*

- Tělesné postižení
- Mentální postižení
- Kombinované postižení
- Duševní onemocnění
- Nesoběstačnost z důvodu věku či nemoci
- Jiné:.....

4. Využili byste službu, která poskytuje pečující osobě odlehčení od péče tím, že se postará o pečovanou osobu *(například, aby si mohla pečující osoba vyřídit osobní záležitosti, mohla jet na dovolenou, načerpat síly apod.)?*

- Ano, okamžitě
- Ano, ale spíše v budoucnu, zatím to není třeba
- Ne, takovou službu vůbec nepotřebuji (pokud jste vybral/a tuto možnost, přejděte na otázku č. 8)
- Takové služby již využívám (pokud jste vybral/a tuto možnost, přejděte na otázku č. 8)

5. Využili byste takovou službu i za předpokladu, že by byla poskytována za finanční úhradu?

- Ano
- Ne

6. V jaké formě byste takovou službu s největší pravděpodobností využili?

- Terénní pomoc přímo v domácnosti osoby, o kterou pečujete
- Pobytová služba, kam je osoba, o kterou pečujete, dočasně umístěna (na týden, měsíc apod.)
- Kombinace obojího

7. Jak často byste takovou službu chtěli přibližně využívat?

- Doplňte:

8. Pomáhá Vám s péčí o Vámi pečovanou osobu někdo další? (možno uvést více odpovědí)

- Rodina
- Přátelé
- Sousedé
- Jiné.....

9. Využíváte pro pomoc s péčí nějakou jinou sociální službu? (například pečovatelskou službu – dovoz obědů, pomoc s péčí; osobní asistenci,...)

- Využívaná služba:.....
- Žádné jiné služby nevyužívám

10. Chybí Vám na Klatovsku nějaká konkrétní služba, která by Vám pomáhala při péči o blízkou osobu? Pokud ano, pokuste se prosím stručně uvést, co by měla služba konkrétně poskytovat.

- Žádná služba mi nechybí (můžete ukončit dotazník)
- Ano, popis chybějící služby:.....

11. Máte nějaké další konkrétní požadavky na takovou službu?

- Doplňte.....

Příloha 2. Struktura rozhovoru k průzkumu potřeb pečujících osob (neformální pečující)

O péči

- O koho pečujete? (*věk; senior, dospělá osoba s postižením nebo dítě s postižením – tělesným, mentálním, kombinovaným, psychickým či s chronickým onemocněním*)
- Bydlíte ve společné domácnosti s pečovanou osobou?
- V jakém stupni závislosti tato osoba je (1. - 4. *stupeň závislosti na pomoci druhé osoby, pokud respondent neví o příspěvku na péči – předat informace – odkázat na úřad práce*)?
- Je pro Vás příspěvek na péči dostatečný na zajištění péče?
- V jakém vztahu jste k pečované osobě?
- Jak dlouho již pečujete o pečovanou osobu?
- Když jste začínal/a pečovat, bylo něco, co by Vám pomohlo? Jak a kde jste získával/a informace? Jaké byly největší problémy, s kterými jste se potýkal/a?
- Jak vypadá péče v současné době? Kolik hodin denně musíte péči věnovat? Jaké úkony zhruba v péči nejčastěji provádíte? (*pomoc při hygieně, při přípravě jídla, doprovázení, pomoc při úklidu,...*)
- Kdo všechno se na péči podílí a jakým způsobem? Je to pro Vás dostačující? (*rodinní příslušníci, příbuzní či blízcí, soused, sociální služby*)?
- V případě, že spolupracujete se sociální službou, jaká to je a jak často ji využíváte? Jak jste se službou spokojen/a? (*vyhovuje Vám čas, kdy služba pomáhá, rozsah péče, způsob provádění péče,...*)
- Máte možnost těchto služeb využívat v rozsahu, v jakém potřebujete (*podle vašich individuálních potřeb, v jiných časech, o víkendech,...*)? Chtěli byste to nějak změnit?
- Poptával/a jste někdy nějakou službu, která pro Vás nebyla dostupná?
- Odkud čerpáte informace a vyhovuje Vám to? Kde a jakou formou by podle Vás bylo nejlepší informace získávat? (*o problematice péče - webové stránky města, sociální sítě, letáky,...*)

Potřeby pečujících

- Pociťujete nějaké aktuální problémy, potřeby či omezení v souvislosti s poskytováním péče o druhou osobu? (*izolace, fyzická námaha, vyčerpání, bytové uspořádání – bezbariérovost, nedostatek kompenzačních pomůcek, finanční problémy, psychické problémy, nezastupitelnost, nedostatek zkušeností a informací – nevím, jak pečovat, jiné – jaké?*)
- Co ve Vaší situaci (v péči) nejvíce potřebujete? Co by Vám nejvíce pomohlo? Co by se mělo změnit, aby se Vaše situace zlepšila? Jak přesně by měla vypadat pomoc/služba, co by měla obnášet, jak by měla vypadat? (*Pro jednotlivé problémy zvlášť, pokud se respondent potýká s více problémy*)?
- Máte možnost své problémy s někým sdílet? Vnímáte potřebu je s někým sdílet? (*Setkávání pečujících osob, individuální konzultace apod.*)
- Jakou máte představu o Vaší péči do budoucna? Co by Vám v budoucnu mohlo pomoci při péči o osobu blízkou? (*Využívání sociálních i zdravotních služeb, dostatek informací o péči, zaměstnání, volný čas...*)

Trávení pracovního a volného času

- Pracujete na plný či částečný úvazek? Pokud ne, chcete/plánujete se vrátit do práce? Kombinuje se Vám dobře pracovní a volný čas (*pokud respondent pracuje*)?

- Máte dostatek volného času dle svých potřeb a představ (*ano/ne-proč*)? Kdyby to šlo, co byste změnil?

Ostatní

- Máte přehled a dostatek informací o možnostech čerpání všech dostupných dávek a příspěvků? Víte kde informace získat a kde si o dávku požádat? (*průkaz ZTP, dávky pro osoby se ZP, příspěvek na úpravu bytu, na koupi motorového vozidla – pokud respondent dávky nezná, může se obrátit a sociální odbor městského úřadu*)?
- Je cokoliv, co byste potřeboval jako pečující řešit, ale zapomněli jsme na to? Konkrétní problém, nápad na zlepšení situace apod.?